



ĐÔI BẠN

*Dấu chân nào chiều hạ ấy em qua,
Chao đảo cánh trên ghềnh xa đá bạc.
Cô bé xưa và bây giờ đã khác,
Nhưng đôi lần còn ngơ ngác vì em.*

Chiều sà xuống mặt biển, vòng tay ôm choàng những con sóng lạnh căm trong sương mù bàng bạc chập chùng. Trên bãi cát hoàng hôn vàng vọt, cô bé vẫn ngồi nán lại, đưa tay vuốt thật nhẹ nhàng lên đôi cánh sũng nước của chú chim yêu dấu. Tiếng thúc giục về nhà của bác tài xế không ngừng vang dội từ xa:

- Tất cả trở về, trễ lắm rồi!

Tiết rẽ buổi chiều đẹp gần gũi bên bạn, cô nâng chú chim ngang mày thì thầm: “Mai mình gặp”. Làm như hiểu ý cô bé, chú chim chớp chớp đôi mắt tinh quái, ra về ta đây đúng hẹn.

Gia đình với sự giáo dục khắt khe, cô bé sau khi đi học về, không được tụ bạn đi chơi, quanh quẩn theo những người giúp việc trong nhà, họ chỉ biết kể cho cô nghe truyện huyền thoại, với các bà tiên dịu dàng nhân hậu ở một nơi nào xa vắng. Những buổi tối lên giường nằm cạnh cha là phút giây hạnh phúc, cô bé say mê nghe cha kể về những mẫu truyện trong quyển Tâm Hồn Cao Thượng và Những Tấm Lòng Vàng. Tự tiềm thức, dường như có cái gì mơ hồ thiết tha thúc giục mà cô không hiểu được. Cô cảm thấy có nhiều điều trong đời sống cần thiết hơn là ăn ngủ, tranh giành, được mát, nhưng chưa ai nói với cô việc ấy. Ngày vẫn tiếp tục trôi, mang đến cho cô tất cả nỗi trống vắng, chán chường của kiếp người mỗi khi tiếng gà trưa xao xác vọng về. Lúc mang tâm trạng buồn nản đó, cô liền đi theo ông anh thả

diều, một thú vui để quên đi cái thực tại bình thường và thẳm chứa những ước mơ bao la diệu vợi. Thả hồn theo họa phẩm biết bay trong nắng, sự nối liền giữa mặt đất bao dung chịu đựng và khoảng trời xanh mênh mang thoát tục, cánh diều phơi bày ý nghĩa thật sự của hai chữ tự do. Có niềm hạnh phúc nào bất chợt trở về, cô thênh thang cùng khắp, mọi khái niệm và cảm giác đột nhiên tan biến. Cô không còn biết mình là cánh diều hay cánh diều là cô đang chấp chới giữa vòm trời cao rộng, không có biên giới giữa loài người hữu hạn và vũ trụ xa vời vô hạn định. Cô là mây hay mây là cô đang theo gió lênh đênh, phiêu du về miền âm u lũng thấp, gặp duyên để biến thành cơn mưa rào rào đổ xuống giữa lưng chiều thành phố. Cô là sợi dây nối liền từ nghìn xưa rong rêu bí mật và nghìn sau thăm thẳm nhiệm mầu. Cô hân hoan bay theo cánh diều phấp phới giữa mơ và thực mà không chối bỏ cảnh giới nào. Dù biết rằng bản chất của thế gian là mộng ảo, điều đó không có nghĩa là không có thế gian. Cô say ánh sáng hay ánh sáng là cô, cho hàng tỷ tế bào trong cơ thể thoát khỏi luân hồi để trở về với thế giới bao la trong suốt.

Lên 16 tuổi, cô bé chuyển trường nên về sống chung với Ngoại. Cô bé có được người bạn mới, đó là 1 con chim bị thương rơi ngay vườn hoa, Ngoại mang vào nhà săn sóc. Khi lành lặn, nó ở lại với Ngoại dù bao lần Ngoại đã kêu nó trở về với trời xanh. Mùa hè gần sang, trường tổ chức cho học sinh ra biển nghỉ mát 4 ngày. Lần đầu tiên, cô bé thích thú được dịp đi theo đoàn du ngoạn. Gia đình Ngoại cũng đi xe riêng theo xe của trường ra biển.

Trưa còn ngái ngủ nên những đôi cây chói chang bóng nắng, đám học sinh Trung học đã hiện diện bên bờ biển tự lúc nào. Sau khi các bạn nam nữ tản mác ra từng đoàn để chơi bắt rượt, volley ball, đá banh Cô bé lặng lẽ tìm một ghềnh đá khuất rợp bóng râm, quan sát ngọn thủy triều hung hăng tung bọt trắng xóa để vỡ tan khi sóng ập vào bờ. Biển thét gào những lời gì cô không hiểu, nhưng cô biết rằng đằng sau những con sóng uôn mình cuộn cuộn vang rền như sấm động ấy, biển có một bộ mặt thật tĩnh lặng dưới lòng sâu. Như Thầy Cô, đằng sau đôi mắt nghiêm trang dưới cặp kiếng trễ tròng cho học trò khiếp vía, là một tấm lòng hy sinh bao dung, độ lượng.

(Với lứa tuổi thơ ngây, cô bé chỉ biết thích thú nhìn biển một cách lạ lùng. Cô đâu hiểu rằng từ biển, con người cũng có thể học hỏi được những bài học bí mật của vũ trụ. Gió lay biển động tượng trưng cho Tâm chúng ta bị loạn tưởng làm điên đảo nên mắt tự tánh thanh tịnh. Khi dứt mọi đối đãi và lìa tất cả tướng, là sóng êm biển lặng,



là xuất hiện Chơn Tâm rỗng rang màu sáng, thông suốt cả mười phương thế giới. Đó là một sự tự do tuyệt đối, hoàn toàn thoát ra khỏi sự hoạt động độc đoán của tư tưởng ngục tù. Chúng ta có thể khắc phục không gian và thời gian để có một đời sống vĩnh hằng. Khi khắc phục không gian, tất cả những gì chúng ta còn lại là nơi đây. Khi khắc phục thời gian, tất cả những gì chúng ta còn lại là hiện tại bây giờ). Nước trong đại dương, biểu hiện của một loại tình yêu bao la bát ngát mà chúng ta phải trải qua hàng sa kiếp sống để học được ý nghĩa của lòng vị tha, mục đích của sự sống là đạt được thứ tình thương toàn mỹ này.

Chẳng có bóng dáng cánh chim nào trên bờ bãi quanh ghềnh. Quá ngạc nhiên vì cô chợt nghe tiếng kêu lanh lảnh từ vòm đá, đúng lúc khi cô vừa thấy chú chim yêu dấu của mình lượn một vòng chập choạng rồi hạ cánh ngay bên cạnh cô ngồi, như thể nó chưa bao giờ xa cô. Ông anh kể lại, trong lúc mọi người bận rộn xách hành lý lên xe, nó đứng trên cành mạn quan sát. Khi xe chạy được nửa giờ, nghe tiếng hót thân quen từ phía sau, nó đang vánh đuôi sung sướng hót. Không hiểu sao nó thấy cô trong đám đông, để quanh quẩn bên cô trong suốt thời gian bên ghềnh đá. Đàng kia, những con chim khác đang phơi mình dưới bầu trời bao la, dùng mỏ hân hoan gắp từng hạt nắng.

Buổi chiều sau cùng, học sinh tập hợp điểm danh trước khi lên xe về khách sạn, chú chim dường như hiểu được cô bé sắp về nhà, nó bay theo đậu trên vai cô bé và buông những tiếng kêu rộn rã. Không ai chú ý đến một con chim lông trắng bình thường như bao con chim bình thường khác. Thình lình, nó kêu lên thê thảm, bay ngược về bãi cát, nơi đó thủy triều bắt ngờ dựng đứng, một cánh chim bị thương đang cố vùng vẫy cho khỏi bị cuốn ra xa. Cô bé ngỡ rằng nó sợ đám đông nên bay

mất, không ngờ nó đang rúng sức chống lại đợt sóng bạo tàn để lồi bạn ngược lên. Cô bé thét lên sợ hãi vì khi nước triều vừa rút, hai cánh chim mất dấu!

*Gió phớt lên má chiều, màu hoang lạnh,
Thủy triều dâng cuốn mất cánh bằng trời.
Em một lần đã để lại trong tôi,
Chút mặt đấng bồi hồi vương khóe mắt.*

Từ xa ngoảnh lại, cô chỉ còn thấy những chùm lông ẩm ướt, rải rác theo gió tung bay. Có cái gì đáng sợ và khủng khiếp hiện lên trong trí óc nhỏ nhoi của cô bé. Nó đã chết!!!

Em đã theo tôi và bỏ đi không kịp lời từ tạ. Buổi sơ giao, ngày gần gũi và chiều nay ngăn cách, bao giờ tôi cũng chỉ là một hải đảo nguyên khai trong biển đời huyền ảo. Tôi đã từng chống đối những tương quan tầm thường trong nhân thế, những danh vọng xa hoa mà loài người cố giữ, không lấp được khoảng trống lốc hoang tàn từ tiềm thức. Giờ đây, tôi không lẫn trốn tui hờn dẫu biển nữa. Tôi trở về với tôi, thấp lửa lên soi đời mình học hỏi. Những đoạn đời sau, tôi không còn là tôi của ngày xưa, vì em là cuộc đời đích thực mà tôi vừa thoáng thấy bỗng nhiên trở thành vết tích mất rồi.

*Dấu yêu ơi, em hiện thân tiền kiếp,
Gót hài ta không kịp để bên nhau.
Ta một đời còn ngoảnh lại phía sau,
Nhìn dẫu biển hôn nặng sầu tâm lặng.
Em đã đến mang linh hồn của nắng,
Chờ mùa về trong áo trắng từ bi.
Thật bất ngờ em vội vã ra đi,
Như tình cờ ta vì em choáng váng.
Cảm ơn em một lần mang ánh sáng,
Xóa thời gian của ngày tháng đong đưa.
Em xa rồi, chim đã bỏ vườn xưa,
Cho ta nhớ chút hương thừa lặng lẽ.*



Đó là buổi trưa đầm thắm, tàn vù sữa chao nghiêng vài tờ lá rụng, duyên dáng khiêu vũ theo gió lất lay để mừng đón cô bé trở về.

Mang theo sự sát se của nỗi buồn mất mát, cô bé kể lại cho Ngoại nghe chuyện đi và một tình bạn nhỏ nhoi vừa trôi qua kẽ đời mất hút. Một thoáng lặng im rồi Ngoại bật cười ha hả, nhưng trong mắt Ngoại ánh lên hai đóm lửa sáng rực nồng nàn. Không nói gì, Ngoại nắm tay dẫn cô bé ra vườn hoa (cõi Đào Nguyên của Ngoại, cô bé vẫn đặt tên cho vườn hoa như thế), chỉ vào các nụ hoa đang khoe nhan sắc, Ngoại nói :

- Con nhìn đi, những nụ hoa này đang dành tình yêu đơn phương cho khắp cả thế gian. Nó chỉ cho mà không

cần nhận.

Cô bé ngạc nhiên, vì ngôn ngữ của Ngoại hôm nay bóng bẩy như thơ, nhưng nhìn thấy gương mặt Ngoại bình thản như ánh nắng vàng tĩnh lặng, cô bé biết Ngoại không đùa. Ngoại tiếp :

- Khi con biết quay về Đạo thì bất cứ việc gì nhỏ nhất nhất cũng có ý nghĩa của nó, vì nó là hình thức bên ngoài diễn tả được nội tâm của con. Con đối phó với đời sống hằng ngày bằng một thái độ tích cực vui tươi, làm tròn bổn phận mà không cần kết quả. Trên chiến trường của đời sống, con phải là một chiến sĩ hiên ngang, khí giới con sử dụng là tình thương không bao giờ cạn đối với tha nhân.

Cô bé cuối đầu không nói, như từ lâu cô vốn là người ít nói, nhưng có một lần điện thỉnh linh giật bắn người, đang len lỏi vào từng mạch máu dưới da. Xúc động mạnh đến run rẩy toàn thân, cô che giấu bằng cách xách thùng đi tưới nước cho hoa. Ngoại cười lớn đi vô nhà như tự bao giờ nụ cười vẫn vậy, nhưng sự biến đổi đột ngột từ nội tâm của cô bé không qua khỏi cặp mắt lồi đời của Ngoại.

Từ buổi chiều hôm ấy về sau, nỗi ám ảnh trong lòng cô bé là trò chơi sinh tử của thế gian. Đời sống lúc nào cũng là mới, cũ, mất, còn, liên tục đưa cô vào tâm trạng khác khoải triền miên. Cô đã hiểu đó là những thắng lợi của ảo tưởng, là chết khi đang sống. Trên con đường trở lại quê hương, là con đường tìm về nội tâm sâu thẳm, là nơi mà tha nhân và ta vĩnh viễn là một, chúng ta phải cố gắng len qua khung cửa hẹp, để hợp nhất bản ngã của mình cùng mọi loài, mọi vật. Mỗi đời người đều có lần đứng trước cánh cửa mở ngõ đó, để được hưởng ân huệ thiêng liêng, để hiểu được tất cả những điều mắt thấy tai nghe đều là biểu tượng của tâm linh. Nếu ta thần nhiên bỏ qua cơ hội, cánh cửa ấy đóng sập lại, ngọn gió trần gian sẽ tiếp tục trải lạnh thêm nỗi cô đơn trần trở của kiếp người.

Cô hiểu một cách rất sâu sắc, muốn học hỏi, thì đức tính khiêm tốn là bộ áo duy nhất mà con người nên khoác lấy. Nhưng sự học hỏi mà tách rời đời sống, chỉ là một mớ kiến thức khô khan vô nghĩa. Hành Đạo, dần thân, mới có thể biến kiến thức thành minh triết, tức là để hiểu rõ ý nghĩa chân thật của cuộc đời. Từ chú chim yêu dấu, trong khoảnh khắc phù du, cô học được tánh can cường bất khuất, biết trải rộng lòng yêu thương đến đồng loại, thấu triệt lý lẽ của sự sống không cùng. Tình yêu ấy sẽ đưa ta thoát khỏi bản ngã cô đơn. Với sự thoát xác dần dần của trí tuệ, từ từ ta sẽ đến giữa lòng nhân loại cùng

vũ trụ. Trong trạng thái xúc cảm ngông nghênh, cô bé đã thì thầm nhắn nhủ:

*Ta sẽ đầu thai chín kiếp sau,
Sẽ làm ngư phủ bể nhân sâu.
Nghìn năm lưới chẳng tanh mùi cá,
Em có hoàn sinh kiếp Hải âu ???*

Viên Hương



Tiền Trò Xuống Núi ⁽¹⁾

Vắng vè cửa không chạnh nhớ nhà.
Phòng mây ⁽²⁾ vội vã bước chân ra!
Đường trần lưu luyến hơn đường Thánh,
Đất Phật e dè tợ đất ma!
Thấy bóng quăng bình toan bắt nguyệt
Ngủ trà đập chén định tìm hoa!
Hãy đi cho chóng đừng quay lại,
Cô độc xưa nay vẫn bạn già!

Thích Phước Hựu

⁽¹⁾ Chùa gọi Sơn Môn (cửa núi)

⁽²⁾ Phòng mây dịch từ chữ vân phòng, nơi chư Tăng an trụ

